

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 231/09-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. augusta 2009 predbežne prerokoval sťažnosť JUDr. F. T., B., zastúpeného advokátom JUDr. Z. A., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práv podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 3 T 1/2005 zo 7. apríla 2006, uznesením Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4 To 120/2007 z 13. mája 2008 a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Tdo 2/2009 z 24. februára 2009 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť JUDr. F. T. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 27. mája 2009 doručená sťažnosť JUDr. F. T., B. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Z. A., B., v ktorej namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práv podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Okresného súdu

Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) sp. zn. 3 T 1/2005 zo 7. apríla 2006 (ďalej len „rozsudok zo 7. apríla 2006“), uznesením Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 4 To 120/2007 z 13. mája 2008 (ďalej len „uznesenie z 13. mája 2008“) a uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 2 Tdo 2/2009 z 24. februára 2009 (ďalej aj „uznesenie z 24. februára 2009“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom okresného súdu zo 7. apríla 2006 uznaný vinným z trestného činu nadržovania podľa § 166 ods. 1 Trestného zákona účinného do 31. decembra 2005, za čo bol odsúdený k peňažnému trestu v sume 10 000 Sk, a pre prípad jeho zmarenia mu bol uložený náhradný trest odňatia slobody v trvaní jedného roka. Sťažovateľ podal proti tomuto rozsudku odvolanie. Krajský súd uznesením z 13. mája 2008 odvolanie sťažovateľa zamietol.

Sťažovateľ následne okresnému súdu doručil dovolanie proti uzneseniu krajského súdu z 13. mája 2008. Dovolanie sťažovateľa bolo uznesením najvyššieho súdu z 24. februára 2009 odmietnuté.

Podľa sťažovateľa súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci porušili jeho právo na spravodlivý proces tým, že *„v súvislosti so základnými zásadami trestného konania neboli týmito súdmi objasnené všetky okolnosti svedčiace proti mne ako obvinenému, ako aj okolnosti, ktoré by svedčili v môj prospech. Najmä, a čo považujeme za veľmi dôležité, je to, že neboli vykonané veľmi dôležité a rozhodujúce dôkazy ohľadne toho, či som umožnil T. opustiť rodinný dom a či som ho nepozorovane odviezol na nejaké neznáme miesto. Teda inak povedané neboli za týmto účelom vôbec vykonané také dôkazy, na základe ktorých by mohli uvedené súdy spravodlivo rozhodnúť.“*

V celej veci podľa sťažovateľa chýbajú dôkazy o tom, či sa skutok, pre ktorý bol odsúdený *„tak ako je opísaný vo výrokových častiach rozhodnutí okresného, krajského súdu a najvyššieho súdu, vôbec stal“*. Ako okresný súd, tak aj krajský súd v predmetnom konaní odmietli vypočúť sťažovateľom navrhovaného svedka, a preto o tejto veci *„nemohlo byť spravodlivo rozhodnuté“*, a zároveň došlo k porušeniu zásady kontradiktórnosti a rovnosti

zbrani. Navrhovaný svedok mal podľa sťažovateľa objasniť základnú otázku, ktorá „*spočíva v tom, ako a akým spôsobom unikol T.*“, ktorou sa však súdy zúčastnené na rozhodovaní v tejto veci „*nehcú zaoberať*“.

V ďalšom odôvodnení svojej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že postup okresného súdu, v ktorom odmietol vypočúť ním navrhovaného svedka, je „*nesprávny, nespravodlivý, prinajmenšom ako neštandardný prejav solidarity okresného súdu so žalobcom – zástupcom Okresnej prokuratúry Bratislava III. Už zástupca tejto prokuratúry sa k veci nevyjadril, nezaujal stanovisko k môjmu návrhu z hľadiska zabezpečenia dôkazov, a hlavne vypočutia korunného svedka. Tento štátny zástupca povedal len to, že trváme na žalobe a nebol schopný zaujať stanovisko k vykonaniu dokazovania. Ja som musel pred rozhodnutím okresného súdu opustiť miestnosť, v ktorej štátny zástupca zostal a ktorý sa radil s predsedajúcou sudkyňou p. H. Takýmto postupom tento okresný súd vytvoril akúsi alianciu orgánov štátu (prokuratúry a príslušných policajných orgánov) proti mojej osobe – obvineného, čo považujeme aj za porušenie princípu rovnosti zbrani a takto sa to dotýka a postupu krajského súdu.*

Práve tento princíp rovnosti zbrani je nezlučiteľne spojený s princípom kontradiktórnosti konania. Kontradiktórnosť sporu spočíva podľa nášho názoru v možnosti popierať požiadavky a argumenty druhej strany – štátneho zástupcu (prokuratúry).“.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vydal rozhodnutie, v ktorom vysloví, že uznesením najvyššieho súdu z 24. februára 2009, uznesením krajského súdu z 13. mája 2008 a rozsudkom zo 7. apríla 2006 bolo porušené jeho základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (v petite omylom sťažovateľ uviedol čl. 46 ods. 2 ústavy, hoci v celej zostávajúcej časti sťažnosti hovorí len o základnom práve na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy), ako aj práva podľa čl. 6 dohovoru, a priznal mu primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 €.

Podaním doručeným ústavnému súdu 20. júna 2009 právny zástupca sťažovateľa požiadal o poskytnutie lehoty na predloženie písomného stanoviska do 5. júla 2009 „*k ďalším podrobnostiam a k precíznemu odôvodneniu princípu kontradiktórnosti*

a rovnosti zbraní“. Do dňa predbežného prerokovania sťažnosti sťažovateľa toto stanovisko ústavnému súdu nebolo doručené.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti namietal porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 dohovoru uznesením najvyššieho súdu z 24. februára 2009, uznesením krajského súdu z 13. mája 2008 a rozsudkom zo 7. apríla 2006. K porušeniu označených práv malo podľa sťažovateľa dôjsť v dôsledku toho, že súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci odmietli vypočuť ním navrhovaného svedka, čím porušili zásadu kontradiktórnosti konania a rovnosti zbraní a následne vyniesli v tejto veci nespravodlivé rozhodnutia.

II.A K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práv podľa čl. 6 dohovoru rozsudkom zo 7. apríla 2006 a uznesením krajského súdu z 13. mája 2008

Ústavný súd vo svojom rozhodovaní vychádza z ústavného princípu subsidiarity svojej právomoci vo vzťahu k všeobecným súdom vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, podľa ktorého rozhoduje ústavný súd o individuálnych sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb vo veci porušenia ich základných práv alebo slobôd v tých prípadoch, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

V tejto súvislosti ústavný súd opakovane zdôraznil, že trestné konanie od svojho začiatku až po jeho koniec je procesom, v ktorom sa v rámci vykonávania jednotlivých úkonov a realizácie garancií pre ochranu práv a slobôd môžu zo strany orgánov činných v trestnom konaní naprávať, resp. korigovať aj jednotlivé pochybenia. Spravidla až po jeho skončení možno na ústavnom súde namietat' pochybenia znamenajúce porušenia práv a slobôd označených v čl. 127 ods. 1 ústavy, ktoré neboli odstránené v jeho priebehu (napr. Zívala III. ÚS 3/02, Ölveczky III. ÚS 18/04, Mamonov III. ÚS 75/05, Karlin IV. ÚS 76/05).

Podľa § 564 ods. 3 Trestného poriadku účinného od 1. januára 2006 vo veciach, v ktorých bola podaná obžaloba okresnému súdu pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, vykoná konanie okresný súd podľa doterajších predpisov. Konanie o riadnom opravnom prostriedku proti takému rozhodnutiu vykoná krajský súd podľa doterajších predpisov. Rovnako sa postupuje, ak vec postúpil okresnému súdu na vykonanie konania nepríslušný súd.

Podľa § 33 ods. 1 Trestného poriadku účinného do 31. decembra 2005 (ďalej len „Trestný poriadok“) obvinený sa môže od začiatku konania proti svojej osobe vyjadriť ku všetkým skutočnostiam, ktoré sa mu kladú za vinu, a k dôkazom o nich, má však právo odoprieť vypovedať. Môže uvádzať okolnosti, navrhovať, predkladať a obstarávať dôkazy slúžiace na jeho obhajobu, robiť návrhy a podávať žiadosti a opravné prostriedky. Má právo

zvoliť si obhajcu a s ním sa radiť aj počas úkonov vykonávaných orgánom činným v trestnom konaní alebo súdom.

Podľa § 33 ods. 3 Trestného poriadku sú všetky orgány činné v trestnom konaní povinné vždy obvineného o jeho právach poučiť a poskytnúť mu plnú možnosť na ich uplatnenie.

Podľa § 245 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti rozsudku súdu prvého stupňa je odvolanie.

Podľa § 185 ods. 1 Trestného poriadku opravným prostriedkom proti uzneseniu je sťažnosť.

Podľa § 254 ods. 1 Trestného poriadku ak nerozhodne odvolací súd podľa § 253, preskúma zákonnosť a odôvodnenosť všetkých výrokov rozsudku, proti ktorým môže odvolateľ podať odvolanie, i správnosť postupu konania, ktoré predchádzalo rozsudku, prihliadajúc pritom i na vady, ktoré neboli odvolaním vytýkané.

Podľa § 258 ods. 1 písm. a), b) a c) Trestného poriadku odvolací súd zruší napadnutý rozsudok tiež

a) pre podstatné vady konania, ktoré rozsudku predchádzalo, najmä preto, že v tomto konaní boli porušené ustanovenia, ktorými sa má zabezpečiť objasnenie veci alebo právo obhajoby,

b) pre vady rozsudku, najmä pre nejasnosť alebo neúplnosť jeho skutkových zistení alebo pre to, že súd nevzal do úvahy všetky okolnosti významné pre rozhodnutie,

c) ak vzniknú pochybnosti o správnosti skutkových zistení, na objasnenie veci treba dôkazy opakovať alebo vykonávať dôkazy ďalšie a ich vykonávanie pred odvolacím súdom by znamenalo nahradzovať činnosť súdu prvého stupňa.

Z uvedených ustanovení Trestného poriadku vyplýva, že proti rozsudku okresného súdu zo 7. apríla 2006 mal sťažovateľ možnosť podať odvolanie krajskému súdu,

v právomoci ktorého bolo posúdenie všetkých relevantných skutkových aj právnych okolností daného prípadu, ako aj posúdenie prípadných procesných pochybení okresného súdu v konaní. Sťažovateľ realizáciou svojich práv v priebehu trestného konania mal ako obžalovaný možnosť účinným spôsobom namietat' porušenie svojich práv v odvolaní proti rozsudku zo 7. apríla 2006, a preto ústavný súd jeho sťažnosť v tejto časti pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

Z listinných dôkazov predložených sťažovateľom v tejto veci vyplýva, že sťažovateľ 2. októbra 2008 doručil okresnému súdu svoje dovolanie proti uzneseniu krajského súdu z 13. mája 2008. Sťažnosť sťažovateľa bola podaná telefaxom 27. mája 2009 a následne v písomnom vyhotovení ústavnému súdu doručená 28. mája 2009. Z uvedeného je zrejmé, že sťažnosť sťažovateľa bola v časti smerujúcej proti uzneseniu krajského súdu z 13. mája 2008 ústavnému súdu podaná po uplynutí lehoty podľa § 53 ods. 3 zákona o ústavnom súde. Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti odmietol pri jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako oneskorene podanú.

II.B K namietanému porušeniu v sťažnosti označených práv uznesením najvyššieho súdu z 24. februára 2009

Podľa svojej konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu alebo iného orgánu verejnej správy, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, ani preskúmavať, či v konaní pred orgánmi verejnej správy bol, alebo nebol náležité zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu orgán verejnej správy vyvodil. Úloha ústavného súdu sa vymedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať rozhodnutie orgánu verejnej správy v prípade, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery orgánu verejnej správy môžu byť teda predmetom kontroly zo strany

ústavného súdu vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (mutatis mutandis I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Najvyšší súd v predmetnej veci rozhodoval o dovolaní podanom sťažovateľom proti uzneseniu krajského súdu z 13. mája 2008. V rámci odôvodnenia svojho uznesenia z 24. februára 2009 najvyšší súd poukázal na príslušné ustanovenia Trestného poriadku, ktoré v danom prípade aplikoval. Osobitne sa následne v tomto rozhodnutí zamerail na posúdenie jednotlivých námietok sťažovateľa uvedených v podanom dovolaní.

Vo vzťahu k námietke sťažovateľa týkajúcej sa porušenia jeho práva na obhajobu, pretože súdy zúčastnené na rozhodovaní v jeho veci neakceptovali jeho právo navrhovať dôkazy, najvyšší súd v odôvodnení tohto rozhodnutia uviedol: *„S ohľadom na právo obvineného navrhovať dôkazy, najvyšší súd dodáva, že toto oprávnenie obvineného neprináša zo sebou aj povinnosť súdu vykonať všetky obvineným navrhované dôkazy, pretože o otázke ktoré dôkazy sa vykonajú v záujme riadneho zistenia skutkového stavu, rozhodujú súdy ako orgány príslušné na rozhodovanie konkrétnej trestnej veci. Obvinený namietal, že k zásadnému porušeniu práva na obhajobu malo dôjsť tým, že súdy prvého a druhého stupňa odmietli vykonať výsluch dôležitého svedka D. N. Z obsahu súdneho spisu sp. zn. 3 T/1/2005 vyplýva, že Okresný súd Bratislava III zamietol návrh obvineného na vykonanie dôkazu výsluchom svedka D. N. (č. l. 146). Porušením práva na obhajobu nie je ak orgán príslušný na vedenie konania v súlade so zákonom zamietne návrh na vykonanie dôkazu navrhnutého jednou zo strán, a preto obvinený touto vytýkanou chybou nenaplnil dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Tr. por.“*

V ďalšom texte odôvodnenia uznesenia z 24. februára 2009 sa najvyšší súd podrobne vysporiadal taktiež s ďalšími sťažovateľom uplatnenými námietkami a záverom skonštatoval, že *„dospel k záveru, že prostredníctvom jednotlivých namietaných chýb nebol naplnený žiaden z uplatnených dovolacích dôvodov podľa § 371 ods. 1 písm. c), g), i),*

a preto podľa § 382 písm. c) Tr. por., dovolanie obvineného JUDr. F. T. odmietol na neverejnom zasadnutí“.

Podľa zistenia ústavného súdu sa najvyšší súd starostlivo zaoberal všetkými tvrdeniami sťažovateľa predloženými v rámci jeho dovolania, uviedol, akými úvahami sa pri ich hodnotení spravoval, a ustanovenia príslušných právnych predpisov, podľa ktorých zistený skutkový stav posúdil. Najvyšší súd rozhodol v predmetnej veci aj v súlade s doterajšou judikatúrou ústavného súdu a Európskeho súdu pre ľudské práva (nález sp. zn. I. ÚS 140/04 z 20. apríla 2005, uznesenie sp. zn. I. ÚS 64/97 z 8. októbra 1997, rozhodnutie z 8. júna 1976, Annuaire č. 22, Engel a ostatní c/a Holandsko), podľa ktorej adekvátna obhajoba pred súdom nevyžaduje predvolanie a výsluch každého svedka, ktorého navrhla obhajoba, resp. princíp voľného hodnotenia dôkazov v konaní pred súdmi v spojení so zásadou spravodlivého rozhodnutia veci, ktorého súčasťou je aj princíp kontradiktórnosti konania a rovnosti účastníkov konania, umožňuje sudcovi a súdu vykonať len tie dôkazy, ktoré podľa jeho uváženia k takémuto rozhodnutiu vedú.

Samotná nespokojnosť sťažovateľa so závermi najvyššieho súdu uvedenými v jeho rozhodnutí nesvedčí o arbitrárnosti preskúmaného rozhodnutia, resp. o arbitrárnosti záverov v ňom vyslovených, a nemôže byť ani dôvodom na vyslovenie porušenia ním označených práv.

S ohľadom na uvedené ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti sťažovateľa v tejto časti podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde dospel k záveru, že z predloženej sťažnosti, ani z k nej pripojených napadnutých rozhodnutí nevyplýva nič, čo by svedčilo o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti záverov vyvođených najvyšším súdom, a teda o porušení základného práva na súdnu ochranu sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 dohovoru.

Ústavný súd preto sťažnosť sťažovateľa v tejto časti po jej predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde odmietol ako zjavne neopodstatnenú.

II.C Záver

Na základe už uvedených skutočností ústavný súd po predbežnom prerokovaní podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 uvedeného zákona.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. augusta 2009